

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

Informācija vēlētājiem ar invaliditāti

1. Ievads.....	3
2. Balsošana citā vēlēšanu iecirknī.....	3
3. Piekļuve vēlēšanu iecirkņos.....	4
4. Palīdzība ar vēlēšanu	4
5. Balsošana pa pastu	7
6. Balsošana slimnīcās, pensionātos u. c.	8
7. Vēlēšanu tiesiskās normās	10
8. Citas brošūras.....	10

Informācija vēlētājiem ar invaliditāti

1. Ievads

Pastāv īpaši pasākumi, lai palīdzētu balsstiesīgajiem ar slimību vai invaliditāti izmantot savas balsstiesības. Šajā brošūrā sniegta sīkāka informācija par šiem pasākumiem, kurus var apkopot šādi:

- balsošana alternatīvā vēlēšanu iecirknī, ja personas vietējais vēlēšanu iecirknis nav pieejams;
- balsošana ar pasta starpniecību, ko veic mājās dzīvojoši vēlētāji, kuri nevar ierasties vēlēšanu iecirknī invaliditātes vai slimības dēļ;
- īpaši balsošanas nodrošinājumi, kas slimnīcās, pansionātos vai līdzīgās iestādēs paredzēti iedzīvotājiem, kuri invaliditātes vai slimības dēļ nevar ierasties vēlēšanu iecirknī;
- pavadoņa vai vēlēšanu iecirkņa vadītāja palīdzība balsot vēlēšanu iecirknī personām ar redzes traucējumiem, fiziskiem traucējumiem vai lasītprasības un rakstprasības problēmām;
- fotogrāfiju un partiju politisko emblēmu izmantošana vēlēšanu biļetenos, lai palīdzētu cilvēkiem ar redzes traucējumiem un cilvēkiem ar lasītprasības un rakstprasības problēmām;
- vēlēšanu biļetenu kopiju izvietošana vēlēšanu iecirkņos lielā drukā, lai vēl vairāk palīdzētu cilvēkiem ar redzes traucējumiem un cilvēkiem ar lasītprasības un rakstprasības problēmām;
- vēlēšanu zīmju veidnes pieejamība, lai vēlētāji ar redzes traucējumiem varētu veikt atzīmes bez palīdzības.

2. Balsošana citā vēlēšanu iecirknī

Ciktāl tas ir iespējams, vietējāmiestādēm jācenšas izraudzīties vēlēšanu iecirkņu vietas, kurās vismaz viens vēlēšanu iecirknis ir pieejams cilvēkiem ratiņkrēslos. Vēlēšanu komisijas ierēdnis ir persona, kas atbild par vēlēšanu

norisi katrā vēlēšanu apgabalā. Dublinā un Korkā vēlēšanu komisijas ierēdnis ir pilsētas vai apgabala šerifs, pārējā valstī - apgabala reģistrators. Ja personai ir grūtības iekļūt vietējā vēlēšanu iecirknī, tā var rakstveidā vērsties pie vēlēšanu komisijas ierēdņa vismaz nedēļu pirms vēlēšanu dienas, lai saņemtu atļauju balsot citā vēlēšanu iecirknī tajā pašā vēlēšanu apgabalā. Vēlēšanu komisijas ierēdnis publiski paziņos par visiem vēlēšanu iecirkņiem apgabalā, kuri nav pieejami cilvēkiem ratiņkrēslos.

Iesniedzot pieteikumu, personai jāpaskaidro, kāpēc tā nevar piekļūt konkrētam iecirknim. Ja persona paziņos par savām īpašajām vajadzībām vēlēšanu komisijas ierēdnim, tas palīdzēs izvēlēties citu iecirkni, kas būtu labāk piemērots. Ja iespējams, viņiem būtu jāierosina alternatīvs vēlēšanu iecirknis, kas ir pieejams un ērts viņiem pašiem. Vēlēšanu komisijas ierēdnis nosūtīs rakstisku atļauju, kas ļaus viņiem balsot citā vēlēšanu iecirknī tajā pašā apgabalā, kas parasti ir iecirknis, ko ieteicis vēlētajis. Šī atļauja jāuzrāda, kad viņi dodas balsot attiecīgajā iecirknī (atcerieties ņemt līdzi arī personu apliecinošu dokumentu). Pēc tam, kad ir piešķirts cits iecirknis, kurā balsot, persona nedrīkst balsot savā iecirknī.

3. Piekļuve vēlēšanu iecirkņos

Standarta balsošanas nodalījums ir veidots tā, lai vēlētajiem varētu stāvus atzīmēt savu izvēli uz balsošanas biļetena atrodoties uz paaugstinājuma, kas vidēji atrodas vidukļa augstumā. Šie nodalījumi var nebūt piemēroti vecākiem cilvēkiem un cilvēkiem ar invaliditāti. Atbildīgajiem vēlēšanu komisijas ierēdnim iecirkņos ir jānodrošina galds un krēsls, pie kura vēlētajiem var balsot, ja viņiem tā ir ērtāk.

4. Palīdzība ar vēlēšanu

Atbildība par balsošanu vēlēšanu iecirknī gulstas uz vēlēšanu iecirkņa prezidējošo ierēdni, kas ir persona, kura, ierodoties iecirknī, jautā vēlētajam vārdu, uzvārdu un adresi un aplūko balsošanas informācijas karti. Dežūrā var būt arī uzraugošais iecirkņa prezidējošais ierēdnis. Viņu pienākumos ietilpst

uzraudzīt kārtību kā tiek nodrošināta piekļuve vēlētajiem ar invaliditāti. Jebkurš no dežūrējošajiem darbiniekiem pēc jūsu pieprasījuma izsauks uzraugošo iecirkņa prezidējošo ierēdni.

Balsošana ir būtiska demokrātiska darbība, un ir ieviestas stingras procedūras, lai nodrošinātu, ka balsošana tiek pienācīgi veikta un ka tiek ievērota balsošanas slepenība un drošība. Piemēram, balsošana ar palīga klātbūtni ir atļauta tikai ierobežotos apstākļos.

Likumā ir konkrēti noteikts kādiem vēlētajiem var balsošanas brīdī blakus atrasties palīgs, kā arī to, kā un kas viņiem var palīdzēt. Iecirkņa prezidējošajam ierēdnim ir pienākums piemērot likumu, kura mērķis ir nodrošināt, ka vēlētājs **var** balsot, vienlaikus aizsargājot balsojuma slepenību. Atkarībā no invaliditātes veida, vēlētājam var palīdzēt balsot trīs veidos.

Līdzdalības balsojums:

Ja vēlētājam ir redzes traucējumi, fiziska invaliditāte vai lasītprasības un rakstprasības problēmas, viņam var palīdzēt balsot pavadonis. Lai būtu par pavadoni, personai jābūt vismaz sešpadsmit gadus vecai, tā nedrīkst būt ne kandidāts, ne kandidāta aģents un vēlēšanās nedrīkst palīdzēt vairāk nekā diviem vēlētajiem. Iecirkņa prezidējošais ierēdnis nedrīkst atļaut pavadonim palīdzēt vēlētājam, ja ierēdnis nav pārliecinājies, ka pavadonis atbilst šiem nosacījumiem. Ja persona nav tiesīga būt par pavadoni, vēlētājs var palūgt citu personu būt par pavadoni vai arī var lūgt, lai viņam palīdz iecirkņa prezidējošais ierēdnis.

Prezidējošā ierēdņa palīdzība:

Šo iespēju var izmantot, ja vēlētājam ir redzes traucējumi, fiziska invaliditāte vai lasītprasības un rakstprasības problēmas, kas neļauj balsot bez palīdzības, bet tajā pašā laikā vēlētājs nevēlas, lai viņam palīdzētu pavadonis.

Saskaņā ar šo procedūru, vēlēšanu iecirkņa prezidējošais ierēdnis un personifikācijas aģenti kopā ar vēlētāju dodas uz tādu vēlēšanu iecirkņa daļu, kur nevar noklausīties sarunu, kas vadīta normālā runas intonācijā.

Vajadzības gadījumā vēlēšanu iecirkņa prezidējošais ierēdnis pārtrauks cilvēku ielaišanu vēlēšanu iecirknī un nodrošinās, ka neviena cita persona nevar noklausīties balsošanas procesu. Personifikācijas aģentu klātbūtne ir aizsargpasākums, lai pārliecinātos, ka iecirkņa prezidējošais ierēdnis ievēro jūsu norādījumus. Tas nodrošina aizsardzību gan vēlētājam, gan vēlēšanu iecirkņa prezidējošajam ierēdnim. Tāpat kā visām citām personām, kas iesaistītas balsošanā, arī personifikācijas aģentiem ir likumā noteikts pienākums nodrošināt balsošanas slepenību.

Prezidējošais ierēdnis jautās, par kuriem kandidātiem vēlētājs vēlas balsot, un atzīmēs balsošanas biļetenu saskaņā ar šiem norādījumiem. Vajadzības gadījumā prezidējošais ierēdnis nolasa balsošanas biļetena datus par katru kandidātu un jautā vēlētājam par kuru kandidātu tas vēlas atdot savu pirmo prioritāro balsi. Viņš/ viņa atkārtoti procedūru attiecībā uz vēlētāja otro prioritāro balsi un tā tālāk. Kad vēlēšanu biļetens ir marķēts saskaņā ar vēlētāja norādījumiem, iecirkņa prezidējošais ierēdnis parastajā kārtībā to ievieto vēlēšanu urnā.

Likums īpaši aizliedz vēlēšanu iecirkņa prezidējošajam ierēdnim rīkoties saskaņā ar jebkādiem rakstiskiem norādījumiem, kas saņemti no vēlētāja. Iemesls tam ir tāds, ka rakstiskie norādījumi var neatspoguļot vēlētāja patieso gribu, piemēram, tos var būt rakstījis kāds cits.

Ikvienam, kurš vēlas, lai viņam balsošanā palīdzētu **iecirķņa prezidējošais ierēdnis**, jādodas uz vēlēšanu iecirkni krietni pirms tā slēgšanas, ja tas ir iespējams. Palīdzība vēlētājam var aizņemt laiku, tāpēc likums ļauj prezidējošajam ierēdnim noraidīt palīdzības lūgumu pēdējās divās balsošanas stundās (t. i., visintensīvākajā laikā), ja palīdzība vienam vēlētājam aizkavētu vai traucētu citiem vēlētājiem. Ierēdņi nelabprāt izmanto šīs pilnvaras, un saprātīgai sadarbībai būtu jāpanāk, lai tās nebūtu jāizmanto. Šis ierobežojums neattiecas uz balsošanu ar pavadoni, t. i., vēlētājam balsot var palīdzēt pavadonis jebkurā vēlēšanu laikā.

Vēlēšanu zīmju veidnes:

Personas ar redzes traucējumiem balsošanai var izmantot arī vēlēšanu zīmju veidni (kas pieejama katrā vēlēšanu iecirknī). Tās ir ierīces, ko var piestiprināt vēlēšanu biļetenam, lai vēlētāji ar redzes traucējumiem varētu balsot aizklāti. Ir divu veidu balsošanas zīmju veidnes - viena paredzēta izmantošanai vēlēšanās, otra - referendumos.

Referendumos vēlēšanu zīmju veidne ir Jā/Nē variants. Vēlēšanu zīmju veidnei ir izceltie burti, lielie burti, Braila raksts un izgrieztā sadaļa, kas palīdz cilvēkiem atrast, kur atzīmēt balsošanas zīmi.

Vēlēšanās balsošanas zīmju veidne darbojas kopā ar bezmaksas tālruņa numuru 1800, kas informē klausītāju par kandidātiem secībā, kura atbilst balsošanas biļetena zīmju veidnē norādītajiem numuriem. Bezmaksas tālruņa numurs ir pieejams tiem, kas vēlas izmantot veidni cik drīz vien iespējams pēc vēlēšanu kandidātu nomināciju saņemšanas. Šis numurs ir aktīvs līdz pat vēlēšanu dienai (ieskaitot).

5. Balsošana pa pastu

Gadījumos, kad invaliditātes vai slimības dēļ vēlētājs nevar ierasties vēlēšanu iecirknī, viņš var balsot pa pastu, iesniedzot pieteikumu par iekļaušanu vēlētāju sarakstā, ko sagatavo un uztur reģistrācijas iestādes kā daļu no vēlētāju reģistra.

Pieteikumu par iekļaušanu pasta starpniecības vēlētāju sarakstā var iesniegt jebkurā laikā, kad vēlētājs ir tiesīgs tikt iekļauts vēlētāju sarakstā. Tomēr, ja ir noteikts balsošanas datums, vēlākais datums, līdz kuram var saņemt pieteikumus balsošanai pa pastu saistībā ar konkrētu vēlēšanu pasākumu, ir -

- vispārēju vēlēšanu gadījumā - divas dienas pēc Dáil darbības izbeigšanas;
- divas dienas pēc tam, kad ir izdots rīkojums par vēlēšanu dienu, ja tiek rīkotas Dáil papildvēlēšanas;

- prezidenta, Eiropas vai pašvaldību vēlēšanu vai referenduma gadījumā pieteikums reģistrācijas iestādei jāsaņem vismaz divdesmit divas dienas pirms vēlēšanu dienas (neskaitot svētdienas, Lielo piektdienu un svētku dienas).

Ja pieteikums ir saņemts pēc norādītā termiņa, tam nebūs nekādas ietekmes uz šo vēlēšanu notikumu.

Reģistrācijas iestādes var pieprasīt jebkādu informāciju vai dokumentus, kas dod pamatojumi iekļaušanai konkrētajā sarakstā. Pirmreizēja pieteikuma gadījumā un, ja reģistrācijas iestādes to pieprasa, arī nākamā pieteikuma gadījumā, tam obligāti jāpievieno reģistrēta praktizējoša ārsta (piemēram, ģimenes ārsta) izsniegta izziņa.

Pieteikuma veidlapas var saņemt, sazinoties ar attiecīgo apgabala, pilsētas, pilsētas un apgabala domi, vai arī tās var lejupielādēt no www.checktheregister.ie.

Vēlēšanu vai referenduma laikā vēlētājam pa pastu tiek nosūtīts vēlēšanu dokumentu komplekts, kurā ietilpst balsošanas biļetens, kvīts par balsošanas biļetenu, aploksne, kurā ievietot atzīmēto balsošanas biļetenu, un lielāka aploksne vēlēšanu dokumentu nosūtīšanai atpakaļ vēlēšanu komisijas ierēdnim. Kad vēlēšanu biļetens ir iezīmēts, vēlētājam tas jāievieto aploksnē ar norādi "Vēlēšanu biļetena aploksne" ("Ballot Paper Envelope) un tā jāaizzīmogo. Šī aploksne kopā ar aizpildīto balsošanas biļetena kvīti jāievieto lielajā aploksnē, kas adresēta vēlēšanu komisijas ierēdnim, jāaizzīmogo un nekavējoties jānosūta pa pastu. Vēlēšanu biļetens ir jānosūta pa pastu, un to nevar nodot rokās vēlēšanu komisijas ierēdnim.

6. Balsošana slimnīcās, pensionātos u. c.

Persona, kas uzturas slimnīcā, pensionātā, garīgās veselības aprūpes iestādē vai līdzīgā iestādē un kurai ir invaliditāte vai slimība, kas neļauj tai doties uz vēlēšanu iecirkni, var balsot slimnīcā, pensionātā u. c., ja tā iesniedz pieteikumu iekļaušanai īpašajā vēlētāju sarakstā, ko kā daļu no vēlētāju reģistra sagatavo un uztur reģistrācijas iestādes (apgabala, pilsētas, pilsētas un apgabala dome). Pirmreizēja pieteikuma gadījumā un, ja reģistrācijas

iestādes to pieprasa, arī nākamā pieteikuma gadījumā, tam obligāti jāpievieno reģistrēta praktizējoša ārsta (piemēram, ģimenes ārsta) izsniegta izziņa.

Pieteikumu var iesniegt jebkurā laikā, kad vēlētājs ir tiesīgs tikt iekļauts īpašajā vēlētāju sarakstā. Tomēr, ja ir noteikts vēlēšanu datums, vēlākais datums, līdz kuram var saņemt pieteikumus īpašai balsošanai saistībā ar konkrētu vēlēšanu notikumu, ir šāds -

- vispārēju vēlēšanu gadījumā - divas dienas pēc Dáil darbības izbeigšanas;
- divas dienas pēc tam, kad ir izdots rīkojums par vēlēšanu dienu, ja tiek rīkotas Dáil papildvēlēšanas;
- prezidenta, Eiropas vai pašvaldību vēlēšanu vai referenduma gadījumā pieteikums reģistrācijas iestādei jāsaņem vismaz divdesmit divas dienas pirms vēlēšanu dienas (neskaitot svētdienas un svētku dienas).

Ja pieteikums ir saņemts pēc norādītā termiņa, tam nebūs nekādas ietekmes uz šo vēlēšanu notikumu.

Pieteikuma veidlapas var saņemt, sazinoties ar attiecīgo apgabala vai pilsētas domi, vai arī tās var lejupielādēt no www.checktheregister.ie.

Vēlēšanu vai referenduma laikā vēlētājam tiks paziņota diena un aptuvenais laiks (no rīta/pēcpusdienā), kad slimnīcā, pansionātā, garīgās veselības aprūpes iestādē vai līdzīgā iestādē ieradīsies īpaši nozīmēts vēlēšanu iecirkņa prezidējošais ierēdnis. Vēlēšanu iecirkņa prezidējošajam ierēdnim līdzī būs personu apliecinošs dokuments un norīkojuma orderis, ko viņš/viņa pēc ierašanās uzrādīs vēlētājam. Īpašo vēlēšanas iecirkņa prezidējošo ierēdni pavadīs Garda darbinieks, kura uzdevums ir apsargāt vēlēšanu biļetenus (tāpat kā vēlēšanu iecirknī) un darboties kā neatkarīgam lieciniekam, lai nodrošinātu, ka balsošanas procedūra tiek veikta pareizi.

Balsošanas laikā klātesoši drīkst būt tikai prezidējošais ierēdnis un Garda darbinieks. Vēlēšanu iecirkņa prezidējošais ierēdnis izsniegs vēlētājam atbilstības apliecinājumu, par ko viņi būs liecinieki. Pēc tam vēlētājs aizklāti atzīmē balsošanas biļetenu, ievieto to speciālajā aploksnē, aizver aploksnī un nodod to vēlēšanu iecirkņa ierēdnim.

Ja nepieciešama palīdzība balsošanā, to nodrošinās vēlēšanu iecirkņa ierēdnis, tāpat kā tas notiktu vēlēšanu iecirknī.

Izņēmuma gadījumā, ja vēlētāja slimnīca, pansionāts, garīgās veselības aprūpes iestāde vai līdzīga iestāde nav pieejama vēlēšanu iecirkņa prezidējošajam ierēdnim, vēlēšanu komisijas ierēdnis var piemērot īpašas balsošanas procedūras, piemēram, nodrošinot skartos vēlētājus ar iespēju balsot ar pasta starpniecību.

7. Vēlēšanu tiesiskās normās

Šajā brošūrā ietvertā informācija nav uzskatāma par galīgo likuma izklāstu saistībā ar vēlētāju reģistrāciju, palīdzību balsošanā, vēlēšanu ar pasta starpniecību un īpašo vēlētāju sarakstu. Likums galvenokārt ir ietverts šādā tiesību normā, ar grozījumiem:

- Electoral Act 1992 II daļa un otrais pielikums.
- Electoral Reform Act 2022 III daļa.

Šie likumi ir pieejami Valsts publiskās darbības birojā (Office of Public Works, Jonathan Swift iela, Trima, Mītas grāfiste). Tos var arī lejupielādēt parlamenta (Oireachtas) mājaslapā www.oireachtas.ie.

8. Citas brošūras

Citas šīs sērijas brošūras, kas pieejamas departamenta tīmekļa vietnē (www.gov.ie/housing), ir šādas:

- How the President is Elected (Kā notiek prezidenta vēlēšanas)
- The Referendum in Ireland (Referendums Īrijā)
- How the Dáil (House of Representatives) is Elected (Kā tiek ievēlēta Pārstāvju palāta Dáil)
- How the Seanad (Senate) is Elected (Kā tiek ievēlēts Senāts (Seanad))

- European Parliament: How Ireland's MEPs are Elected (Eiropas Parlaments: Kā Īrijā ievēl Eiropas Parlamenta deputātus)
- How Members of Local Authorities are Elected (Kā tiek ievēlēti vietējās varas pārstāvji)
- The Register of Electors (Vēlētāju reģistrs)

MĀJOKĻU, PAŠVALDĪBU UN KULTŪRAS MANTOJUMA DEPARTAMENTS

2023. gada maijs

gov.ie/housing

